

WSTĘP

W książce zasadnicza uwaga skierowana została na przyszłość stosunków polsko-rosyjskich w perspektywie 2020 roku. Omówione zostały – z jednej strony czynniki zależne wyłącznie od Polski bądź Rosji, z drugiej zaś – czynniki od tych krajów niezależne, mające wpływ na rozwój wzajemnej współpracy politycznej i gospodarczej. Do tej grupy czynników zaliczono skutki członkostwa Polski w Unii Europejskiej oraz konsekwencje przeobrażeń w polityce i gospodarce światowej.

W książce sformułowane zostały trzy scenariusze prawdopodobnego rozwoju stosunków polsko-rosyjskich. Pierwszy scenariusz – kontynuacji dotychczasowych stosunków politycznych między Polską a Rosją oznaczałby pozostawienie obu krajów na marginesie ich globalnych stosunków gospodarczych z zagranicą. Jego realizacja w praktyce wymagałaby większej niż dotychczas niezależności Polski od rosyjskich dostaw gazu i ropy naftowej.

Drugi scenariusz – zwiększenie napięć politycznych w stosunkach polsko-rosyjskich – jest mało prawdopodobny, ale nie należy go wykluczyć. W razie realizacji tego scenariusza uniezależnienie energetyczne Polski od Rosji stałoby się niezbędne; trudno byłoby bowiem oczekiwać gwarancji stabilnych dostaw ropy naftowej i gazu w warunkach nasilających się wzajemnych nieprzyjaznych działań politycznych.

Wreszcie trzeci scenariusz – poprawy stosunków politycznych z Rosją – jest najbardziej prawdopodobny. Przemawiają za nim przede wszystkim zmiany w stosunkach politycznych Stany Zjednoczone–Rosja i Unia Europejska–Rosja. Nie bez znaczenia jest także rosnąca w Polsce świadomość anachroniczności dotychczasowego podejścia w polityce wobec Rosji. Potencjał gospodarczy Polski, jej położenie w Europie i wiele innych cech predysponują Polskę do zajęcia bardziej liczącego się miejsca w świecie. Nie będzie to możliwe bez zmiany w stosunkach polsko-rosyjskich.

Książka podsumowuje dwuletnie badania nad tematem „Modelowa koncepcja współpracy Polski z Rosją w strategicznych obszarach gospodarczych” sfinansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Paweł Bożyk

Spis treści

Wstęp – Paweł Bożyk	7
Determinanty pozycji Rosji w polityce i gospodarce światowej do 2020 roku – wpływ na stosunki z Polską – Paweł Bożyk	9
1. Ewolucja pozycji Rosji w świecie w procesie transformacji systemowej	
2. Przyczyny degradacji Rosji w gospodarce i polityce światowej w latach 90.	
3. Próba konsolidacji gospodarki rosyjskiej	
4. Przyspieszenie rozwoju gospodarczego Rosji	
5. Różnicowanie partnerów zagranicznych przez Rosję	
6. Miejsce Unii Europejskiej w gospodarce i polityce zagranicznej Rosji	
7. Scenariusze możliwego rozwoju stosunków Polski z Rosją do 2020 roku	
Rozwój gospodarki rosyjskiej do 2020 roku; uwarunkowania, szanse realizacji – Jerzy Rutkowski	23
1. Miejsce Rosji w świecie. Produkt krajowy brutto Rosji na tle porównań międzynarodowych	
2. Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gospodarczego Rosji	
3. Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju gospodarczego Rosji	
4. Program Rosja 2020	
5. Rozwój gospodarki rosyjskiej w warunkach zastąpienia modelu surowcowo-energetycznego, modelem innowacyjnym, w świetle kryzysu gospodarczego	
Wyzwania światowego kryzysu finansowego dla Rosji – Anatolij N. Barkowski	47
1. Uwagi wstępne	
2. Wyzwania społeczne	
3. Wyzwania technologiczne	
4. Wyzwania strukturalne	
5. Wyzwania walutowo-finansowe	
6. Wyzwania regionalne	
Możliwości zmiany surowcowo-energetycznego na proinnowacyjny model gospodarki rosyjskiej w perspektywie 2020 roku – Marian Żukowski	51
1. Uwagi wstępne	
2. Ocena obecnego stanu innowacyjności gospodarki rosyjskiej	
3. Kryzys 2008 jako zagrożenie dla wdrażania innowacji w Rosji	
4. Koncepcja przestawienia gospodarki rosyjskiej na innowacyjny model rozwoju	
5. Warunki przejścia na proinnowacyjny model rozwoju gospodarki rosyjskiej	
6. Wnioski	
Bezpieczeństwo energetyczne Polski – ujęcie autonomiczne i zintegrowane z polityką Unii Europejskiej – Wiesław Iskra	69
1. Uwagi wstępne	
2. Autonomiczne ujęcie bezpieczeństwa energetycznego Polski	
3. Zintegrowane z polityką Unii Europejskiej ujęcie bezpieczeństwa energetycznego Polski	
4. Podsumowanie i wnioski	

Stosunki polsko-rosyjskie na tle relacji rosyjsko-unijnych –	
Alicja Stępień-Kuczyńska, Michał Słowikowski	81
1. Uwagi wstępne	
2. Stosunki unijno-rosyjskie do 2004 roku (do „wschodniego” rozszerzenia Unii Europejskiej)	
3. Stosunki polsko-rosyjskie po wejściu Polski do Unii Europejskiej	
4. Determinanty rozwoju rosyjsko-polskich stosunków gospodarczych	
Przewidywane kierunki zmian w systemie funkcjonowania gospodarki rosyjskiej – skutki dla handlu z Polską –	
Zbigniew Madej	103
1. Rola państwa w rosyjskim systemie gospodarczym	
2. Perspektywy wzrostotwórczego i proinnowacyjnego systemu gospodarczego w Rosji	
3. Czy możliwy jest liberalny wariant systemu gospodarczego w Rosji	
4. Zmiany systemowe usprawniające polsko-rosyjską współpracę gospodarczą	
Prognoza rozwoju obrotów towarowych Polski z Rosją do 2020 roku z uwzględnieniem głównych grup towarowych –	
Marian Guzek, Andżelika Kuźnar	119
1. Wstęp	
2. Przewidywane zmiany krańcowej skłonności do importu Rosji i Polski w relacjach wzajemnych	
3. Prognoza wielkości polskiego eksportu do Rosji	
4. Prognoza polskiego importu z Rosji	
5. Prognoza struktury towarowej polskiego handlu z Rosją	
6. Kształtowanie się polskiego salda handlu zagranicznego z Rosją	
7. Prognozowane wielkości eksportu i importu głównych grup towarowych	
8. Wnioski ogólne	
Przewidywane zmiany w stosunkach między przedsiębiorstwami produkcyjnymi i usługowymi Polski i Rosji w latach 2009–2020 –	
Barbara Durka	145
1. Wpływ kryzysu i polityki antykryzysowej na kondycję przedsiębiorstw w Polsce	
2. Gospodarka rosyjska wobec kryzysu	
3. Stosunki gospodarcze polskich i rosyjskich firm w latach 2009–2011 (w okresie przewidywanego kryzysu)	
4. Szanse i bariery w rozwoju stosunków gospodarczych polskich i rosyjskich przedsiębiorstw w latach 2012–2020	
Instytucjonalne i infrastrukturalne warunki rozwoju handlu Polski z Rosją –	
Wiesław Czyżowicz	159
1. Podstawy instytucjonalne współpracy gospodarczej Polski z Rosją po wejściu Polski do UE	
2. Infrastrukturalne ograniczenia w handlu Polski z Rosją	
3. Kierunki doskonalenia unijnej polityki celnej w obrotach z Rosją	
4. Wnioski	
Wpływ zaszczości historycznych na stosunki polsko-rosyjskie –	
Andrzej Werblan	179
1. Uwagi wstępne	
2. Romantyczna i realistyczna orientacja polityczna wobec Rosji	
3. Orientacja polityczna w okresie międzywojennym i w czasie drugiej wojny światowej	
4. Orientacje polityczne w okresie PRL	
5. Wnioski	